

**ŠKOLNÍ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM
STŘEDNÍ ŠKOLY, ZÁKLADNÍ ŠKOLY A MATEŘSKÉ ŠKOLY
MOHELNICE, MASARYKOVA 4**

ŠKOLNÍ DRUŽINA

ŠKOLNÍ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM PRO ZÁJMOVÉ VZDĚLÁVÁNÍ

Střední škola, Základní škola a Mateřská škola Mohelnice, Masarykova 4

Obsah dokumentu

1. Identifikační údaje
2. Charakteristika školy
3. Charakteristika školní družiny
 - 3.1 Obecná ustanovení
 - 3.2 Zaměření ŠD
 - 3.3 Charakteristika ŠD
4. Podmínky a organizace zájmového vzdělávání
 - 4.1 Materiální podmínky
 - 4.2 Ekonomické podmínky
 - 4.3 Personální podmínky
 - 4.4 Psychosociální podmínky
 - 4.5 Zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví
 - 4.6 Podmínky pro činnost dětí se speciálně vzdělávacími potřebami
 - 4.7 Provozní podmínky
5. Zájmové vzdělávání ve ŠD
 - 5.1 Cíle zájmového vzdělávání ŠD
 - 5.2 Délka a časový plán vzdělávání
 - 5.3 Metody zájmového vzdělávání
 - 5.4 Formy zájmového vzdělávání
 - 5.5 Obsah zájmového vzdělávání ve školní družině
 - 5.6 Rozvíjení klíčových kompetencí
 - 5.7 Rizika ovlivňující a narušující výchovně vzdělávací činnost
 - 5.8 Začlenění průřezových témat
6. Charakteristika ŠVP
 - 6.1 ŠVP - ZŠ praktická Veselý vláček
 - 6.2 ŠVP - ZŠ speciální Klíček
7. Evaluační systém

1. Identifikační údaje

1.1 Název ŠVP

ŠVP SŠ, ZŠ a MŠ Mohelnice, Masarykova 4 pro zájmové vzdělávání školní družiny

1.2 Údaje o škole

Název a adresa školy: Střední škola, Základní škola a Mateřská škola Mohelnice,
Masarykova 4

Ředitelka školy: Mgr. Jaroslava Horčíčková

Právní forma: příspěvková organizace

Telefon: 583 430 046

E-mail: skola@szm-mohelnice.cz

Webové stránky: szm-mohelnice.cz

IČO: 60 341 777

IZO: 610 551 353

1.3 Zřizovatel

Název: Olomoucký kraj
Právní forma: kraj
IČO: 60 609 460
Adresa: Jeremenkova 40a, Olomouc 779 00
Telefon: 585 508 111
E-mail: posta@olkraj.cz
Fax: 585 508 111
Webové stránky: www. olkraj.cz

1.4 Platnost dokumentu

ŠVP SŠ, ZŠ a MŠ Mohelnice, Masarykova 4 pro zájmové vzdělávání ŠD nabývá účinnosti dne 10. 10. 2022.

Datum: 3. 10. 2022

Podpis ředitelky školy:

Razítko školy:

2. Charakteristika školy

2.1 Úplnost a velikost školy

Naše škola je úplná, zajišťuje pro žáky předškolní a školní vzdělávání, družinu, volnočasové aktivity (kroužky) a další služby. Školní vzdělávání se uskutečňuje prostřednictvím ZŠ (vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami), ZŠ speciální a SŠ jednoleté praktické.

Jednotlivé součásti školy

1. Mateřská škola	kapacita 20 dětí	IZO 110 551 397
2. Přípravný stupeň základní školy speciální	kapacita 6 žáků	IZO 110 551 389
3. Základní škola	kapacita 130 žáků	IZO 110 551 362
79-01-C/01 Základní škola	kapacita 90 žáků	
79-01-B/01 Základní škola speciální	kapacita 40 žáků	
4. Střední škola	kapacita 28 žáků	IZO 181 073 978
78-62-C/01 Praktická škola jednoletá	kapacita 28 žáků	
5. Školní družina	kapacita 30 žáků	IZO 110 551 401
6. Školní jídelna - výdejna	kapacita 40 stravovaných	IZO 110 551 427

2.2 Vybavení školy

Škola se nachází v třípodlažní budově na Masarykově ulici v Mohelnici. Je řešena bezbariérově, pro imobilní žáky je určen osobní výtah, speciálně upravená hygienická zařízení, bezprahové vstupy do tříd.

Škola má kmenové třídy ZŠ, ZŠ speciální a SŠ.

Předškolní výchovu a vzdělávání zajišťuje mateřská škola.

Důležitou součástí školy jsou místnosti pro terapie – muzikoterapii, bazální stimulaci a arteterapii. Výuka probíhá také v odborných učebnách – školní dílně pro práci se dřevem, kovem a jinými materiály, cvičné kuchyni, učebně pro výuku na PC, ve dvou učebnách s interaktivní tabulí. Žáci mohou trávit čas mimo vyučování v odděleních školní družiny.

Pro výuku lze využívat interaktivní tabule, počítače, tiskárny, internet, kopírku, fotoaparát, kameru, žákovskou a učitelskou knihovnu.

Součástí školy je sborovna, jeden samostatný kabinet a kabinety třídních učitelů u kmenových tříd pro žáky se středně těžkým a těžkým mentálním postižením a souběžným postižením více vadami.

Třídy školy jsou vybaveny didaktickými pomůckami, informační a komunikační technikou, speciálními pomůckami pro různé druhy a stupně postižení žáků. Ve třídách jsou lavice a židle s nastavitelnou výškou, případně lavice se sklopnou deskou.

Škola má k dispozici 2 tělocvičny, hřiště, školní pozemek s částí vybavenou pro volnočasové a herní aktivity žáků – houpačky, pískoviště, prolézačky. Je zde umístěna trampolína, která je využívána převážně pro trampoterapii. V prvním a druhém podlaží školy jsou speciálně upravená WC se sprchami pro imobilní žáky.

Žáci mají možnost odebírat obědy ve školní jídelně, většina žáků speciální školy obědvá v budově školy, k tomuto účelu slouží výdejna stravy.

3. Charakteristika školní družiny

3.1 Obecná ustanovení

Školní družina je zřízena podle zákona č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) v platném znění a řídí se vyhláškou MŠMT č. 74/2005 o zájmovém vzdělávání, zákonem o státní správě a samosprávě, rozhodnutím zřizovatele a směrnicemi školy.

3.2 Zaměření ŠD

ŠD je výchovně – vzdělávací zařízení, které tvoří mezistupeň mezi výukou ve škole a výchovou v rodině. ŠD není pokračováním školního vyučování, její specifikou je zájmové vzdělávání. Zájmově vzdělávací činnosti ŠD se řídí specifickými požadavky a pravidly pedagogiky volného času a je realizována formou pravidelných, příležitostných nebo spontánních aktivit z oblasti zájmové, vzdělávací, odpočinkové a rekreační činnosti.

3.3 Charakteristika ŠD

Školní družina organizuje zájmové vzdělávání žáků přihlášených k pravidelné denní docházce v několika odděleních: žáků prvního stupně ZŠ a žáků ZŠ speciální podle jejich individuálních potřeb vždy před a po vyučování.

ŠD se nachází v budově školy a její provoz ve dnech školního vyučování využívají žáci dojíždějící i místní. Činnost školní družiny se uskutečňuje formami zájmového vzdělávání a umožňuje účastníkům odpočinkové činnosti i přípravu na vyučování. Pro svou činnost ŠD využívá kromě vlastní herny i specializované učebny (učebna relaxační, muzikoterapeutická, bazální stimulace, učebna s interaktivní tabulí, cvičná kuchyňka atd.). Ke sportovnímu využití mohou děti ve ŠD využívat zahradu s pískovištěm a průlezkami a školní hřiště. Po domluvě lze začlenit ŠD do harmonogramu školní tělocvičny.

4. Podmínky a organizace zájmového vzdělávání:

4.1 Materiální podmínky

ŠD je součástí školy a vybavení ŠD respektuje nároky dětí, které v ŠD tráví dobu do vyučování a odpolední dobu po výuce.

Prostředí – herny, ve kterých probíhá zájmová vzdělávací činnost, stejně jako zdravotně hygienická zařízení (toalety, sprchové kouty) jsou prostorné, světlé, bezpečné a zdravotně nezávadné - splňují požadavky a kritéria hygienická i estetická.

Hlavní činnosti ŠD se odehrávají ve dvou hernách, které jsou vybaveny nábytkem odpovídajícím potřebám dětí, audiovizuálními pomůckami, stolními hrami, hračkami, stavebnicemi, výtvarnými potřebami, a sportovním náčiním. Výzdoba je mobilní a je aktuálně obměňována. Snahou je vytvářet podnětné, zajímavé a obsahově bohaté prostředí tak, aby v žácích probouzelo aktivní zájem o tvořivost, kreativitu a dění kolem sebe. Umístění hraček, pomůcek, náčiní je z velké části ve ŠD takové, aby je děti nejen viděly, ale také si je mohly samostatně brát a ukládat.

Vybavení hračkami, náčiním, pomůckami, materiály a doplňky odpovídá počtu dětí i jejich věku.

K pohybovým aktivitám mohou děti využívat zahradu s pískovištěm a průlezkami, školní hřiště a tělocvičnu po začlenění do harmonogramu školy.

Stravování dětí probíhá ve školní jídelně. Pitný režim dětí je zajištěn ve školní jídelně a vychovatelkou v družině.

Materiální podmínky ŠD jsou dobré a průběžně jsou dokupovány nové pomůcky a hračky.

4.2 Ekonomické podmínky

Činnost ŠD je financována z příspěvku zřizovatele (provoz) a ze státního rozpočtu (mzdy).

4.3 Personální podmínky

Řízení ŠD je v kompetenci ředitelky školy. Ve ŠD pracují vychovatelky s odborným pedagogickým vzděláním a dlouholetou praxí, které celoročně připravují zajímavé a podnětné činnosti, pomáhají při řešení problémů žáků a podněcují aktivní spolupráci zákonných zástupců se školou. Při své práci spolupracují s asistentkami pedagoga. Komunikují se zákonnými zástupci, spolupracují s učiteli základní i mateřské školy. Odborné zaměření si

prohlubují samostudiem a aktuálně doplňují své vzdělávání. Ředitelka podporuje a vytváří podmínky pro jejich další vzdělávání.

4.4 Psychosociální podmínky

- a) pohodové prostředí a příznivé sociální klima, které je tvořeno vychovatelkou, která vede žáky k otevřenosti a partnerství v komunikaci, úctě, toleranci, uznání, empatii a pomoci druhému
- b) respektování potřeb jedince – vychovatelka organizuje činnost vycházející ze zájmů účastníků
- c) věková přiměřenost a motivující hodnocení – vychovatelka respektuje individualitu dětí, hodnotí v souladu s jejich možnostmi
- d) ochrana před násilím, šikanou a dalšími patologickými jevy – vychovatelka se pedagogickým působením snaží předcházet nežádoucímu chování
- e) včasná informovanost – vychovatelka včas informuje děti a jejich zákonné zástupce o činnostech ve školní družině

4.5 Zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví

Bezpečnost a ochrana dítěte musí být zajištěna po celou dobu jejich pobytu ve ŠD. Hned na začátku školního roku je každé dítě seznámeno se školním řádem, řádem ŠD, pravidly bezpečnosti při hrách a soutěžích, s řádem učeben (relaxační místnost, muzikoterapeutická a bazální místnost) a odborných pracoven (dílny, místnost s interaktivní tabulí, počítačová učebna, keramická dílna, školní kuchyňka).

Činnosti ŠD ať spontánní, či řízené respektují psychosociální podmínky výchovně vzdělávací zájmové práce. Ve ŠD je vytvářeno pohodové a příznivé sociální klima s respektováním individuálních potřeb jedince a důrazem na jeho individuální schopnosti.

Pravidla bezpečnosti:

- metodicky správným a plánovaným výběrem činností zajišťuje vychovatelka bezpečnost a ochranu zdraví žáků v jednotlivých zaměstnáních
- veškeré zjištěné nedostatky vychovatelka okamžitě hlásí ředitelce školy

- vychovatelka dbá na:
 - používání bezpečných hraček, materiálů a pomůcek
 - vymezení a využívání vhodných prostor ke sportu a hrám
 - vhodné obutí a oblékání při sportovních činnostech dětí
- vychovatelka (zastupující pedagogický pracovník) dbá na kázeň a pořádek v místnosti a při společném odchodu v šatnách
- vstup žáků do místnosti je pouze v doprovodu vychovatelky (pedagogického pracovníka)
- žáci nesmí sami obsluhovat žádné elektrické přístroje a zařízení – audiotechniku, počítač
- žákům je zakázáno otevírat okna, vyklánět se z oken a manipulovat se zatemněním
- každé opuštění místnosti je žák povinen hlásit vychovatelce
- žáci dbají na bezpečnost, udržují pořádek a kázeň při všech činnostech
- žáci mají zakázáno vykonávat činnosti, které by mohly ohrozit jejich zdraví a bezpečnost nebo zdraví a bezpečnost spolužáků
- žáci jsou povinni dodržovat řád, pravidla a pokyny vychovatele
- žák je povinen hlásit vychovatelce každé zranění, které vzniklo při činnostech ve ŠD
- každé zranění je nutné zapsat do knihy úrazů a každý úraz je zaevidován do knihy úrazů dle vyhl. č. 64 /2005 Sb., o evidenci úrazů dětí, žáků a studentů, ve znění vyhlášky č. 57/2010 Sb.
- pedagogičtí zaměstnanci ŠD i děti ŠD se dále řídí ve svém chování, povinnostech a právech ustanoveními školního řádu
- žáci jsou pravidelně poučováni o nebezpečí úrazu
- žáci dbají na svou bezpečnost i bezpečnost svých spolužáků dle svých individuálních schopností

4.6 Podmínky pro činnost dětí se speciálně vzdělávacími potřebami

Zájmové vzdělávání ŠD nabízí významný prostor pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, tzn. žáky se souběžným postižením více vadami, mentálním, tělesným, zrakovým nebo sluchovým postižením, vadami řeči, s autismem a žáky s vývojovými poruchami učení a vývojovými poruchami chování.

Cíle i záměry zájmového vzdělávání jsou pro všechny děti společné. ŠD plně respektuje individuální potřeby a možnosti dítěte.

Specifické pedagogické cíle pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami:

- začlenění do všech aktivit školní družiny v nejvyšší možné míře
- využití podpůrných opatření k začlenění do činností – speciální pomůcky, individuální péče
- činnosti respektující možnosti žáka
- specifické činnosti s cílem reedukační péče o žáka

4.7 Provozní podmínky

Podmínky přijímání uchazečů

Do školní družiny se mohou přihlásit žáci 1. – 5. ročníku základní školy a žáci ze základní školy speciální. Žáci vyšších ročníků se mohou do ŠD přihlásit, není-li kapacita naplněna (na škole není školní klub). Do ŠD se děti přihlašují zápisním lístkem, na kterém zákonní zástupci řádně vyplní všechny údaje a sdělí rozsah docházky a způsob příchodu a odchodu žáka ŠD (samostatně, s doprovodem). Pro žáky přihlášené zápisním lístkem je docházka do ŠD povinná, zákonní zástupci přihlašují a odhlašují žáka písemně. O přijímání žáků do ŠD rozhoduje ředitelka školy. Zákonní zástupci omlouvají nepřítomnost dítěte následujícím způsobem:

- změnu času příchodu nebo odchodu ze ŠD hlásí zákonný zástupce vychovatelce předem (telefonicky, prostřednictvím třídního učitele nebo asistenta), dřívější odchod potvrdí písemně, pokud si dítě nevyzvedne osobně
- při déletrvající absenci dítěte ve ŠD zákonný zástupce informuje nejpozději do tří dnů vychovatelku o důvodu a předpokládané délce nepřítomnosti telefonicky, prostřednictvím třídního učitele nebo asistenta pedagoga

Podmínky průběhu vzdělávání

Provoz školní družiny je po celý rok. Cílová kapacita školní družiny je 30 žáků. Práce ŠD probíhá ve více odděleních: ŠD - ZŠ a ŠD - ZŠ speciální:

- a) během školního roku je ranní i odpolední provoz ŠD stanovován dle aktuálního rozvrhu v každém školním roce (viz. Pracovní plán pro školní rok)
- b) o prázdninách se zřizuje centrální ŠD dle počtu přihlášených dětí v souladu s rozhodnutím vedení školy

Ukončování vzdělávání

Žáci jsou do ŠD přijímání vždy na jeden školní rok. Dítě je možné ze ŠD odhlásit kdykoliv během školního roku na základě písemné žádosti zákonných zástupců. Ředitelka školy může žáka ze ŠD vyloučit, pokud žák ohrožuje zdraví a bezpečnost ostatních, pokud svým projevem porušuje kázeň a pořádek a při opakovaném nedodržování vnitřního řádu ŠD.

Dokumentace

Ve školní družině je vedena tato dokumentace:

- přehled výchovně vzdělávací práce
- zápisové lístky
- odhlašovací lístky
- celoroční plán školní družiny
- řád školní družiny

Zveřejnění školního vzdělávacího programu

Školní vzdělávací program vydává ředitelka školského zařízení a může do něj každý nahlédnout a pořizovat si z něj opisy a výpisy. Je k dispozici v tiskové i elektronické podobě, lze jej shlédnout na požádání v ředitelně školy.

5. Zájmové vzdělávání ve ŠD

Zájmové vzdělávání jednoznačně pomáhá naplňovat vzdělávací cíle stanovené školským zákonem, doplňuje školní výuku a je součástí celoživotního učení jedince. Jeho prvotním posláním je naplňovat zájmy a potřeby dětí a žáků, zabývá se jejich aktivitami potřebnými pro rozvoj osobnosti, kompenzuje jednostrannou zátěž ze školy a zabývá se duševní hygienou dětí. Zájmové vzdělávání plní také funkci výchovnou, vzdělávací a kulturní. Realizuje preventivní, zdravotní (relaxační a regenerační) a sociální péči, rozvíjí schopnosti, znalosti, dovednosti, talent a upevňuje sociální vztahy. Rozmanité činnosti tohoto vzdělávání napomáhají snazšímu rozvoji zdravé osobnosti dítěte, jeho smysluplného naplňování volného času a rozvoji klíčových kompetencí (k učení, k řešení problémů, komunikativních, sociálních a personálních, občanských, pracovních). Protože zájmové vzdělávání doplňuje základní stupeň vzdělávání, napomáhá tím i snazšímu začleňování méně úspěšných či jinak znevýhodněných žáků do společnosti.

5.1 Cíle zájmového vzdělávání ŠD

Zásady

Při stanovení cílů ŠD vycházíme z obecných cílů vzdělávací soustavy, jak jsou formulovány školským zákonem v §2.

Při stanovování obecných i konkrétních cílů zájmového vzdělávání jsou brány na zřetel věkové a individuální zvláštnosti dítěte, zákonitosti skupinové dynamiky, reálné podmínky vzdělávání ve ŠD a specifika zájmového vzdělávání a zájmy a očekávání dětí zařazených do zájmového vzdělávání.

Obecné cíle zájmového vzdělávání

Obecnými cíli zájmového vzdělávání našeho zařízení rozumíme vybavit všechny žáky souborem klíčových kompetencí na úrovni, která je pro ně v daném oboru dosažitelná a připravit je tak na další uplatnění v životě a společnosti.

Obecné cíle:

- a) rozvíjet osobnosti jedince tak, aby byla vybavena poznávacími a sociálními, mravními a duchovními schopnostmi pro svůj osobní i občanský život
- b) napomáhat k získávání a rozvíjení všeobecného vzdělání
- c) podněcovat a rozvíjet znalosti o životním prostředí a jeho ochraně
- d) vytvářet vztah k zdravému životnímu stylu

- e) vést k chápání zásad demokracie, právního státu, lidských práv a svobod společně s odpovědností a smyslem pro sociální soudržnost
- f) utvářet vědomí národní a státní příslušnosti a respektu k etnické, národnostní, kulturní, jazykové a náboženské identitě člověka
- g) učit poznávat a chápat evropské i světové kulturní hodnoty a tradice
- h) vést k chápání a respektování zásad a pravidel společenského soužití
- ch) vést k chápání principu rovnosti žen a mužů ve společnosti

Konkrétní cíle zájmového vzdělávání

1. Rozvíjet klíčové kompetence a hodnoty důležité pro osobní rozvoj dítěte
2. Hravou formou rozvíjet a prohlubovat vědomosti, dovednosti a schopnosti
3. Posilovat komunikační a sociální dovednosti s využitím herních, sportovních, dramatických a muzikoterapeutických stimulů a rozvíjet schopnosti spolupracovat a respektovat druhého
4. Rozvíjet osvojování a upevňování hygienických návyků formou praktických a pravidelných činností
5. Průběžně budovat pozitivní vztah k práci a k odpovědnosti za kvalitu svých a společných výsledků práce při aktivitách zájmového vzdělávání
6. Maximálně využívat vlastních prostor a materiálních možností k činnostem zájmového vzdělávání
7. Činnostmi ŠD průběžně propagovat zájmové vzdělávání
8. Formou projektových řad seznamovat žáky ŠD s okolním světem a společenským životem regionu
9. Vést žáky k potřebě vhodně vyplnit osobní volný čas aktivitami a naučenými činnostmi ze ŠD
10. Zařazovat netradiční metody a prvky z oblasti muzikoterapie, dramiky, arteterapie, sportu apod.
11. Učit žáky osvojovat si pravidla slušného chování a rozvíjet kamarádké vztahy mezi sebou navzájem
12. Vybavovat žáky dostatkem námětů pro naplňování volného času
13. Učit žáky chránit si své zdraví
14. Posilovat zájmové oblasti žáků s důrazem na správné využívání volného času a schopnosti nepodléhat negativním vlivům kolem sebe

5.2 Délka a časový plán vzdělávání

Školní vzdělávací program pro zájmové vzdělávání je na naší škole realizován v návaznosti na školní vzdělávací program základní školy jako otevřený dokument, který má širší záběr a je doplňován plánem práce ŠD s výčtem konkrétních činností, rozdělených po měsících, které vycházejí a podporují motivační zaměření školního roku. Plán práce ŠD je přílohou Pracovního plánu, vytváří jej vychovatelky.

Zájmové vzdělávání ve ŠD je poskytováno následujícím způsobem:

- a) během školního roku je ranní i odpolední provoz ŠD stanovován dle aktuálního rozvrhu v každém školním roce (viz. Pracovní plán pro školní rok)
- b) o prázdninách se zřizuje centrální ŠD dle počtu přihlášených dětí v souladu s rozhodnutím vedení školy

5.3 Metody zájmového vzdělávání

Metoda je způsob, jak dosáhnout stanovených výchovně vzdělávacích cílů. Při realizaci školního vzdělávacího programu ŠD vycházíme ze specifik práce ve ŠD a respektování požadavků pedagogického ovlivňování volného času dětí:

- dobrovolnosti
- zajímavosti a zájmovosti
- aktivity
- citlivosti a citovosti
- seberealizace

V praxi výchovně vzdělávací práce se používají tyto metody:

- metody slovní (monologické, dialogické, práce s knihou)
- metody názorně demonstrační (pozorování, předvádění, projekce)
- metody praktické (pracovní a pohybové dovedností, grafické a výtvarné činnosti)

5.4 Formy zájmového vzdělávání

Školní družina realizuje výchovnou, vzdělávací a zájmovou činnost mimo vyučování. Činnosti probíhají formou pravidelných, průběžných, příležitostných a spontánních aktivit z oblastí vzdělávací, odpočinkové, rekreační a zájmové činnosti. ŠD umožňuje dětem také přípravu na vyučování.

Pravidelné činnosti jsou dány každodenním zaměstnáním oddělení dle týdenní skladby zaměstnání a představují zejména organizované aktivity zájmového či sportovního charakteru.

Patří k nim:

-
- vzdělávací činnost
- výchovná činnost
- zájmová činnost

Pravidelná činnost zahrnuje didaktické hry, smyslové hry, křížovky, hádanky, rébusy, programy na počítači, organizované aktivity zájmového nebo tělovýchovného charakteru, klidovou a rekreační činnost, relaxační cvičení, poslech, četbu a sledování pohádek, volné malování, vyprávění, výtvarné práce, praktické činnosti. Dále sem řadíme ostatní činnosti, jimiž upevňujeme a rozšiřujeme poznatky, které získali žáci ve školním vyučování.

Průběžné činnosti: jedná se o takové činnosti každodenního působení vychovatelky, které se vztahují k danému tématu. Jsou tvořeny spontánními i organizovanými aktivitami dětí při činnostech zájmových, rekreačních i odpočinkových a při pohybu venku.

Příležitostné činnosti jsou činnosti překračující rámec jednoho oddělení a nejsou zahrnuty do týdenní skladby činností - jsou soustředěny k určitému vybranému tématu, např. vánoční besídka, karneval, vánoční dílna a jarmark, výrobky pro budoucí prvňáčky apod.). Může se jednat také o přednášky, besedy, veřejná vystoupení, výstavy nebo slavnosti, besídky, návštěvy, celodružinové akce, výlety, apod.

Práce školní družiny je zcela samostatnou oblastí výchovně vzdělávací činnosti a řídí se specifickými pravidly pedagogiky volného času.

Zájmové vzdělávání ŠD lze podle vyhlášky o zájmovém vzdělávání uskutečňovat zejména **těmito formami:**

A. Zájmové činnosti

jsou obsahově nejdůležitější a umožňují žákům seberealizaci, poznávání a rozvoj dovedností. Dominující je vlastní aktivita žáků, která jim přináší radost a uspokojení; činnosti probíhají individuálně, organizovaně či spontánně.

K těmto činnostem patří činnosti:

- *společensko - vědní:* tradice školy, lidové tradice, obyčeje a zvyklosti

- *pracovně technické*: práce s různými materiály, stavebnice, konstruktivní hry
- *hudební*: hudebně pohybové hry, zpěv s doprovodem, poslech hudby, tanec
- *výtvarné*: tematické i volně námětové práce v různých výtvarných technikách
- *sportovní*: psychomotorické hry a cvičení, cvičení na trampolíně, pohybové a sportovní hry v relaxační místnosti, na průlezkách či v tělocvičně, vycházky

B. Odpočinkové činnosti

patří mezi základní formy činnosti ŠD. Chápeme je nejen ve smyslu klidových činností (poslechové činnosti, hry individuální, smyslové, společenské a stolní hry, vyprávění, poslech, apod.), ale i jako aktivní odpočinek (rekreační činnosti), který bude kompenzovat jednostrannou zátěž během školního vyučování – např. závodivé hry při pobytu venku. Tyto klidové aktivity spontánního nebo individuálního charakteru jsou cíleně používány na odstranění únavy a regeneraci duševních a fyzických sil - žáci sami volí k těmto činnostem optimální polohu.

C. Příprava na vyučování

není povinná a nespočívá ve vypracovávání domácích úkolů. Do těchto činností zahrnujeme didaktické hry, práci s podnětnými pracovními listy, encyklopediemi, časopisy, řešení logických her na interaktivní tabuli a PC, získávání poznatků na tematických vycházkách. Zaměřením těchto činností je v upevňování a rozšiřování poznatků, které žáci získali ze školní výuky. Tato zájmová činnost probíhá ve vzájemné spolupráci a konzultacích s třídními učiteli. Po dohodě s rodiči mohou žáci individuálně psát domácí úkoly.

D. Osvětová činnost

zájmové vzdělávání představuje významný prostředek předprimární a primární prevence šíření rizikového chování mezi dětmi a mládeží. ŠD nenásilně vstěpuje všem zúčastněným zájmového vzdělávání prvky pozitivní hodnotové orientace rozvíjí schopnosti rozlišit, co je užitečné a co škodlivé, co je prospěšné a co ne. Působení v této oblasti je trvalé a mnohostranné (připravenost pedagogů ŠD na různé situace, dotazy a reakce, v rámci svých možností minimalizovat potenciální nebezpečí a působení rizikového chování). **Individuální práce** - jedná se o vytváření podmínek pro rozvoj dítěte s individuálními potřebami.

Spontánní činnosti - nabídka spontánních aktivit je zahrnuta do denního režimu ŠD a je chápána jako průběžné každodenní aktivity, které mohou následovat po vyučování nebo po zájmových či odpočinkových činnostech (např. hry ranní družiny, odpolední klidové činnosti, činnosti při pobytu venku).

5.5 Obsah zájmového vzdělávání ve školní družině

ŠD jako součást školy tvoří jeden celek a proto i ve svém obsahu vychází ze vzdělávacích oblastí, které jsou definovány v Rámcovém vzdělávacím programu pro základní vzdělávání a navazuje na cíle Školního vzdělávacího programu pro základní vzdělávání.

Obsahem zájmového vzdělávání je naplnění volného času zájmovou činností se zaměřením na různé oblasti. Při tvorbě obsahu vzdělávání se vychází z možností a podmínek školského zařízení, věkových zvláštností účastníků, jejich zájmového zaměření a určují jej podmínky prostorové, materiální, ekonomické a personální.

Pro účely vzdělávacího plánu školní družiny byly vybrány následující okruhy vzdělávací oblasti Člověk a jeho svět:

Místo, kde žijeme - v tomto tematickém okruhu žáci poznávají nejbližší okolí, organizaci života v rodině, ve třídě, ve škole, v obci a společnosti

Lidé kolem nás - v tomto tematickém okruhu si žáci osvojují zásady vhodného společenského chování a jednání s lidmi, učí se vytvářet kladné vztahy ke spolužákům a rozvíjet schopnosti naslouchat, řešit každodenní drobné konfliktní situace

Lidé a čas - tematický okruh je zaměřen na budování správného režimu dne a jeho dodržování, sestavování a naplňování režimu ve školní družině, rozvíjet úctu k času druhých, učit se využívat svůj volný čas a umět si zvolit vhodné, smysluplné volnočasové aktivity

Rozmanitost přírody - v tematickém okruhu se seznamujeme s proměnlivostí a rozmanitostí živé a neživé přírody

Člověk a jeho zdraví - v tomto tematickém okruhu mají žáci poznat sami sebe, získávají ponaučení o zdraví a nemocech, o zdravotní prevenci a o odpovědnosti za své zdraví

5.6 Rozvíjení klíčových kompetencí

Činnost ŠD ústí v získávání určitých kompetencí (dovedností, schopností, vědomostí, postojů). Klíčové kompetence jsou definovány jako obecně přenositelné a použitelné soubory kvalit osobnosti, zahrnující vědomosti, intelektové dovednosti, postoje, hodnotové orientace, které každý člověk potřebuje k tomu, aby mohl plnohodnotně žít v současném světě.

1. Kompetence k učení:

žák započatou práci dokončí, klade si otázky, hledá na ně odpověď, získané vědomosti dává do souvislostí, vědomosti uplatňuje v praktických situacích a dalším učení, učí se nejen spontánně, ale i vědomě

2. Kompetence k řešení problému:

žák si všímá dění okolo sebe, učí se rozpoznat a pochopit problém a jeho správné a chybné řešení, učí se reagovat na problémy jako motivaci k novému řešení, započaté činnosti dokončuje

3. Kompetence komunikativní:

žák se zapojuje do kolektivu a společenského dění ŠD, učí se spolupráci s ostatními dětmi, vyjadřuje své pocity řečí, gesty i dalšími prostředky podle svých možností, komunikuje bez ostychu s vrstevníky i s dospělými

4. Kompetence sociální a personální:

žák se dokáže samostatně rozhodovat o svých činnostech, projevuje citlivost a ohleduplnost k druhým, dokáže se zapojit do týmové práce, efektivně spolupracuje s ostatními dětmi, umí poskytnout pomoc nebo o ni požádat, rozpozná vhodné a nevhodné chování, vnímá agresivitu, umí hodnotit vlastní výkony i výkony druhých, dokáže se prosadit i podřít, respektuje jiné, je tolerantní

5. Kompetence činnostní a občanské:

žák se učí plánovat, organizovat, řídit a hodnotit, odpovědně přistupuje k úkolům a povinnostem, dbá na své zdraví i zdraví druhých, uvědomuje si práva svá i druhých, učí se chápat společenské normy, respektuje přesvědčení jiných lidí, chová se odpovědně s ohledem na zdravé a bezpečné prostředí

6. Kompetence k trávení volného času:

žák se orientuje v možnostech trávení volného času, rozvíjí své zájmy v organizovaných skupinách i individuálních činnostech, dokáže odmítnout nevhodnou nabídku trávení volného času

5.7 Rizika ovlivňující a narušující výchovně vzdělávací činnost

- časová rozdílnost při nástupu žáků do družiny po vyučování
- různé věkové složení žáků ve ŠD
- kroužky, zájmové činnosti
- odchody žáků domů a předávání žáků rodičům
- zdravotní potíže žáků (nevolnost, alergie, bolest)
- kombinované vady v jednom oddělení
- přesuny žáků mobilních i imobilních po budově
- časový prostor na činnosti

5.8 Začlenění průřezových témat

OSOBNOSTNÍ A SOCIÁLNÍ VÝCHOVA

a) osobnostní rozvoj

rozvoj schopností poznávání

- cvičení smyslového vnímání
- pozornosti a soustředění
- pokusit se zapamatovat si
- řešení jednoduchých problémů

sebepoznání a sebepojetí

- moje tělo, moje psychika
- informace o sobě a o druhých
- moje vztahy k druhým

seberegulace a sebeorganizace

- cvičení sebeovládání
- organizace vlastního času

psychohygiena

- uvolnění – relaxace

- dobrý vztah k sobě samému
- hledání pomoci při potížích

kreativita

- cvičení základního rysu kreativity – nápadu
- tvořivost

b) sociální rozvoj

poznávací schopnosti

- vzájemné poznávání se ve skupině
- rozvoj pozornosti vůči odlišnostem

mezilidské vztahy

- péče o dobré vztahy
- chování podporující dobré vztahy
- respekt
- vztahy a naše skupina
- pomoc

komunikace

- řeč těla, zvuků, předmětů, prostředí a slov
- dovednosti pro sdělování verbální a neverbální
- komunikace v různých situacích (omluva, prosba, žádost)

spolupráce a soutěživost

- rozvoj individuálních dovedností pro spolupráci
- rozvoj sociálních dovedností pro spolupráci

c) morální rozvoj

řešení problémů a rozhodovací dovednosti

- dovednosti pro řešení problémů a rozhodování z hlediska různých typů problémů a sociálních rolí (mezilidské vztahy)

hodnoty, postoje, praktická etika

- vytváření povědomí o odpovědnosti, spolehlivosti, spravedlivosti, respektu

VÝCHOVA DEMOKRATICKÉHO OBČANA

občanská společnost a škola

- demokratická atmosféra a demokratické vztahy

občan, občanská společnost a stát

- přijímat odpovědnost za své činy
- povinnosti občana
- soužití, komunikace a spolupráce

VÝCHOVA K MYŠLENÍ V EVROPSKÝCH A GLOBÁLNÍCH SOUVISLOSTECH

Evropa a svět nás zajímá

- rodinné příběhy, zážitky z různých míst

MULTIKULTURNÍ VÝCHOVA

Kulturní rozdíly

- jedinečnost každého člověka jeho individuální zvláštnosti

Lidské vztahy

- právo všech lidí žít společně a podílet se na spolupráci, tolerance
- vztahy mezi kulturami
- předsudky a vžité stereotypy (příčiny a důsledky diskriminace)
- uplatňování principu slušného chování
- význam kvality mezilidských vztahů pro harmonický rozvoj osobnosti
- lidská solidarita, osobní přispění k zapojení žáků z odlišného kulturního prostředí do kolektivu skupiny

Etnický původ

- odlišnost lidí, ale jejich vzájemná rovnost
- postavení národnostních menšin
- projevy rasové nesnášenlivosti

Princip sociálního smíru a solidarity

- odpovědnost a přispění každého jedince k odstranění diskriminace a předsudků
- nekonfliktní život v multikulturní společnosti

ENVIROMENTÁLNÍ VÝCHOVA

Ekosystémy

- les, pole, vodní zdroje, moře, lidské sídlo

Základní podmínky života

- voda, ovzduší, půda, přírodní zdroje

Lidské aktivity a problémy životního prostředí

- zemědělství a životní prostředí
- doprava a životní prostředí
- odpady a hospodaření s nimi
- ochrana přírody

Vztah člověka k prostředí

- naše obec a město
- prostředí a zdraví

MEDIÁLNÍ VÝCHOVA

Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení

- hledání rozdílu mezi informativním, zábavním a reklamním sdělením
- chápání podstaty mediálního sdělení

Interpretace vztahu mediálních sdělení a reality

- různé typy sdělení
- rozdíly mezi reklamou a zprávou

Fungování a vliv médií ve společnosti

- vliv médií na každodenní život, společnost a kulturu
- faktory ovlivňující média

Tvorba mediálního sdělení

- uplatnění a výběr výrazových prostředků

6. Charakteristika ŠVP

6.1 ŠVP - ZŠ praktická Veselý vláček

6.2 ŠVP - ZŠ speciální „ Klíček“

7. Evaluační systém

Pravidla pro vnitřní evaluaci a hodnocení jsou součástí charakteristiky ŠVP:

6.1 ŠVP - ZŠ praktická Veselý vláček

6.2 ŠVP - ZŠ speciální „ Klíček“